

Puutarhalle aiheutunut vahinko. Mansikkamaa. Aitaaminen. Syy-yhteys. Poro.

POROVAHINKOLAUTAKUNTA

Asianumero 3867/00.01.06.03.00/2022

Lausunnon antopäivä: 11.7.2022

Puutarhuri perusti tilalleen uuden mansikkamaan. Ennen taimien istuttamista puutarhuri pyysi paliskuntaa aitaamaan mansikkamaan. Paliskunnan toimesta mansikkamaa aidattiin heinäkuussa nauhalla ja marraskuussa aitaverkolla.

Paliskunnan velvollisuutena oli huolehtia siitä, että porot eivät pääse mansikkamaalle eivätkä aiheuta sille vahinkoa. Lautakunta katsoi, että paliskunta oli sinänsä pyrkinyt estämään vahinkoja, mutta paliskunnan tietien aitaaminen nauhalla ei ollut olosuhteisiin nähden riittävää. Porot olivat syöneet mansikantaimien lehtiä, mikä oli vaikeuttanut taimien juurtumista ja valmistautumista talveen. Suurin osa taimista oli todennäköisesti juuri tästä syystä tuhoutunut talven aikana. Porot olivat siten aiheuttaneet puutarhurin mansikkamaalla poronhoitolain 34 §:ssä tarkoitettua korvattavaa vahinkoa.

Lausuntopyyntö

Paliskunta on pyytänyt porovahinkolautakunnalta lausuntoa siitä, onko se velvollinen suorittamaan puutarhurille korvausta näiden mansikkamaalle porojen aiheuttamista vahingoista.

Paliskunta on lausunut, että mansikkamaa sijaitsi lähellä kahden paliskunnan rajaa, ja alueella liikkui paljon myös toisen paliskunnan poroja. Puutarhurin kanssa oli sovittu, että paliskunta suojaa mansikkamaan poroja varten, vaikka osa alueen poroista olikin toisesta paliskunnasta. Nauhan asentaminen oli muiden kiireiden vuoksi viivästynyt, ja nauha oli asennettu kiireellisesti heinäkuun alussa.

Puutarhuri oli ollut yhteydessä paliskuntaan vaatien korvausta. Paliskunta oli tarkastanut mansikkamaan syksyllä ja toimittanut sinne samalla aitaverkkoa. Mansikkamaalla oli näkynyt muutama taimia, jotka olivat ruskeita lehdiltään, sekä kuivia taimia, joissa oli lyhyempiä lehtiä. Paliskunta oli ollut epätietoinen siitä, oliko vahinko porojen aiheuttama ja miten talvehtiminen vaikuttaisi taimiin.

Paliskunta oli keväällä katselmoinut mansikkamaan uudelleen ja havainnut joissakin taimissa vähän alkua, eikä viljelmästä voinut varmuudella sanoa, mitä talven aikana oli tapahtunut. Alueella yleisesti mansikka oli talvehtinut huonosti ja taimia oli jouduttu sen vuoksi uusimaan.

Paliskunta oli pyrkinyt parhaansa mukaan estämään ja torjumaan vahinkoa.

Puutarhurin vastine

Puutarhuri on lausunut, että hän oli ilmoituksellaan paliskunnalle keväällä 2021 ennalta pyrkinyt estämään vahinkojen syntymisen. Puutarhuri oli useasti yrittänyt tavoittaa paliskuntaa mutta yhteydenottoihin ei ollut joko vastattu tai aiottua aitaamista ei vain ollut saatu tehdyksi. Vasta useiden

yhteydenottojen ja ilmoitusten jälkeen mansikkamaa aidattiin nauhalla, mikä oli riittämätön toimenpide. Mansikkamaa oli aidattu verkkoaidalla liian myöhään.

POROVAHINKOLAUTAKUNNAN LAUSUNTO

Sovellettava säännökset

Poronhoitolain (848/1990) 31 §:n 1 momentin mukaan poroja on hoidettava siten, etteivät ne pääse viljelyksille ilman maanomistajan, taikka silloin kun hallintaoikeus kuuluu muulle kuin maanomistajalle, haltijan lupaa eivätkä aiheuta vahinkoa metsänuudistusaloilla oleville taimikoille tai muutoinkaan aiheuta tarpeettomasti vahinkoa maa- tai metsätaloudelle. Muualla kuin saamelaisvaltuuskunnasta annetun asetuksen (824/73) 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella poroja on lisäksi hoidettava siten, etteivät ne pääse puutarhoihin, vakinaisten asuntojen pihoihin tai muille erityiseen käyttöön otetuille alueille.

Lainkohdan 2 momentin mukaan jos poroja on hoidettu 1 momentin vastaisesti, maanomistajan tai vahinkoa kärsineen on ilmoitettava asiasta paliskunnalle, jonka tulee toimittaa porot välittömästi pois.

Poronhoitolain 34 §:n 1 momentin mukaan porojen maa- ja metsätaloudelle aiheuttama vahinko samoin kuin porojen 31 §:n 1 momentissa tarkoitettulla alueella aiheuttama vahinko on korvattava vahinkoa kärsineelle. Vahingonkorvausta voidaan sovitella siten kuin vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään. Momentin viimeisen virkkeen mukaan vahingonkorvausta ei kuitenkaan suoriteta eräissä tapauksissa, joista nyt ei ole kysymys.

Poronhoitolain 35 §:n 1 momentin mukaan korvauksen porojen aiheuttamasta vahingosta maksaa se paliskunta, jonka alueella vahinko on tapahtunut. Milloin vahinko on tapahtunut poronhoitoalueen ulkopuolella sellaisen kunnan alueella, joka rajoittuu tai osittain kuuluu poronhoitoalueeseen, maksaa vahingonkorvauksen se paliskunta, jonka alueen raja on lähinnä vahingon tapahtumapaikkaa. Mikäli vahingon ovat aiheuttaneet muut kuin vahingonkorvauksen suorittaneen paliskunnan alueella hoidossa olleet porot, on paliskunnalla oikeus saada suorittamansa vahingonkorvauksen määrä siltä paliskunnalta, jonka alueella hoidettaviin poroihin vahingon aiheuttaneet porot kuuluivat.

Asiassa saatu selvitys

Tuhoutuneiden mansikkapensaiden tilalle oli istutettu uusia taimia. Istutuksen yhteydessä ylösnostetuista, tuhoutuneista taimista oli jäljellä pelkkä juuripaakku, lehtiä ei ollut. Tuhoutuneista taimista ei havaittu jälkiä, jotka viittaisivat siihen, että niiden juuristo olisi vahingoittunut.

Hillanälvikäs, jonka munia katselmuksella löydettiin mansikanlehdistä, ei yleensä aiheuta talvituhoa, vaikkakin sen tuho pahimmillaan kasvukaudella voi olla hyvinkin mittava. Myöskään valokuvista ei löytynyt viitteitä hillanälvikkäästä. Näin ollen oli poissuljettua, että kyseinen kuoriainen olisi osaksikaan syynä mansikantaimien tuhoutumiseen. Sellaista muutakaan seikkaa ei ollut havaittavissa, joka erityisesti olisi voinut altistaa mansikkapensaita vaurioille.

Puutarhurin ilmoitusta porojen toistuvista käynneistä mansikkamaalla ja niistä johtuvista yhteydenotoista paliskuntaan ei ollut syytä epäillä. Vaikka kysymys oli ollut vain yksittäisistä poroista, ne olivat jälkienkin perusteella olleet mansikkamaalla selvästi enemmän kuin muutaman kerran. Valokuvien perusteella nauhoitetun mansikkapensaiden kasvusto oli suurelta osin syöty jo syyskuun alussa ja porot olivat laiduntaneet nauhoitetulla mansikkamaalla tämän jälkeenkin. Laiduntamisen estävä aita oli pystytetty vasta marraskuun 2021 alussa.

Arvio ja johtopäätös vahingon syystä

Lautakunta totesi, että pelkkä nauha ei riittänyt pidättämään porojen pääsyä mansikkamaalle. Oli ilmeistä, että porot olivat kesästä myöhäiseen syksyyn saakka syöneet mansikantaimien lehtiä sitä mukaa, kun ne ovat kasvaneet. Lehtien syöminen oli vaikeuttanut taimien juurtumista ja valmistautumista talveen, mistä johtuen suurin osa taimista oli todennäköisesti juuri tästä syystä tuhoutunut talven aikana. Vahingon aiheuttavia muita vartenotettavia vaihtoehtoja ei ole ilmennyt.

Lautakunnan käsityksen mukaan lajikkeena Polka oli talvenkestävä ja oli tyypillistä, että ensimmäisenä talvena mansikka talvehtii hyvin. Talvituho oli siten varsin todennäköisesti pelkästään tai pääosin poron aiheuttama. Tämän vuoksi ja koska vahinko on tapahtunut paliskunnan A alueella, se on poronhoitolain 35 §:n 1 momentin nojalla velvollinen maksamaan korvauksen puutarhurille aiheutuneesta vahingosta riippumatta siitä, ovatko vahingon aiheuttaneet muutkin kuin paliskunta A:n alueella hoidossa olleet porot.

Vahingon määrä

Tuhoutuneiden taimien tilalle puutarhuri oli ostanut ja istuttanut uusia taimia. Poroista riippumattoman, tavanomaisen talvituho määräksi lautakunta arvioi 5 prosenttia. Uudistettavien taimien ostohinta oli 1,50 euroa/kappale.

Lautakunta arvioi menetetyt sadon todennäköiseksi määräksi 300 gr/pensas ja tuottajahinnaksi ilman poimintakustannuksia 6 euroa/kg. Menetetyn sadon tilalle ostetun mansikan ostohintaan sisältyvät poimintakustannukset eivät olleet korvattavaa vahinkoa, koska sitä koskeva työtä ei ollut tehty ja ostettaessa mansikat valmiiksi poimittuna kustannus syntyi joka tapauksessa poroista riippumatta. Menetetyn sadon määrässä oli otettu huomioon, että uudistetut taimet tuottivat ensimmäisenä vuonna mansikoita arviolta vain muutaman kilon. Lautakunta katsoi, että mansikkamaan uudelleen perustamisesta vaadittu korvaus 350 euroa, johon sisältyi taimien noutaminen, oli määrältään kohtuullinen.

Johtopäätös

Porot ovat aiheuttaneet puutarhurin mansikkamaalla poronhoitolain 34 §:ssä tarkoitettua korvattavaa vahinkoa yhteensä 846,50 euroa, mistä määrästä on uudistamiskustannuksia 657,50 euroa ja sadonmenetystä 189 euroa.

Muutoksenhakukielto ja muu lausuma

Lausuntoon ei voi hakea muutosta valittamalla (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 6 §).

Yleisenä tuomioistuimena käräjäoikeus on ensiasteena toimivaltainen antamaan asiassa osapuolia oikeudellisesti sitovan ja ulosottomenettelyssä täytäntöönpanokelpoisen ratkaisun.

Ratkaisukokoonpano

Lausuntoasian ovat ratkaisseet provahinkolautakunnan jäsenet Ahti Kontturi, Rauno Kuha ja Juha Järvenpää